



Міжнародні стандарти та порівняльний аналіз доступності виборчого процесу (Україна, Польща, Молдова)

7 жовтня 2024 р.



Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю (CRPD)

- Прийнята у 2006 році Генеральною Асамблеєю ООН.
- Гарантує політичні права осіб з інвалідністю, зокрема:
 - ✓ право обирати і бути обраними на виборах;
 - ✓ право займати посади та виконувати державні функції;
 - ✓ участь у публічних справах без дискримінації.
- Стаття 12 підкреслює рівність осіб з інвалідністю перед законом – не скрізь дотримується



Стандарти Європейського Союзу для політичної участі осіб з інвалідністю

1

- Конвенція ООН - основний документ на рівні ЄС.
- ЄС приєднався у 2010-му році і має структуру для її впровадження

2

- Відсутність спеціального законодавства на рівні ЄС
- Відсутність вимог до держав-кандидатів

3

- Свобода держав-членів ЄС у розробці власних процедур – але з дотриманням принципів права ЄС

4

- Статті 21 та 26 Хартії ЄС: недискримінація та участь осіб з інвалідністю в житті громади.

Перешкоди для політичної участі осіб з інвалідністю у ЄС

- Дослідження 2014 та 2019 років Агентства ЄС з основних прав (FRA) показали наявність суттєвих перешкод для реалізації права на політичну участь осіб з інвалідністю.
- Оцінка виборів до Європейського Парламенту 2019 року показала недостатній прогрес у демократичній участі громадян з інвалідністю.
- ЄС визнав необхідність подолання цих бар'єрів у майбутніх виборах

Рекомендації Єврокомісії перед виборами до Європарламенту 2024 року:

- Усунути бар'єри для участі осіб з інвалідністю у виборах.
- Переглянути можливість скасування загальних обмежень виборчих прав осіб з інтелектуальними та психосоціальними розладами без індивідуальної оцінки.

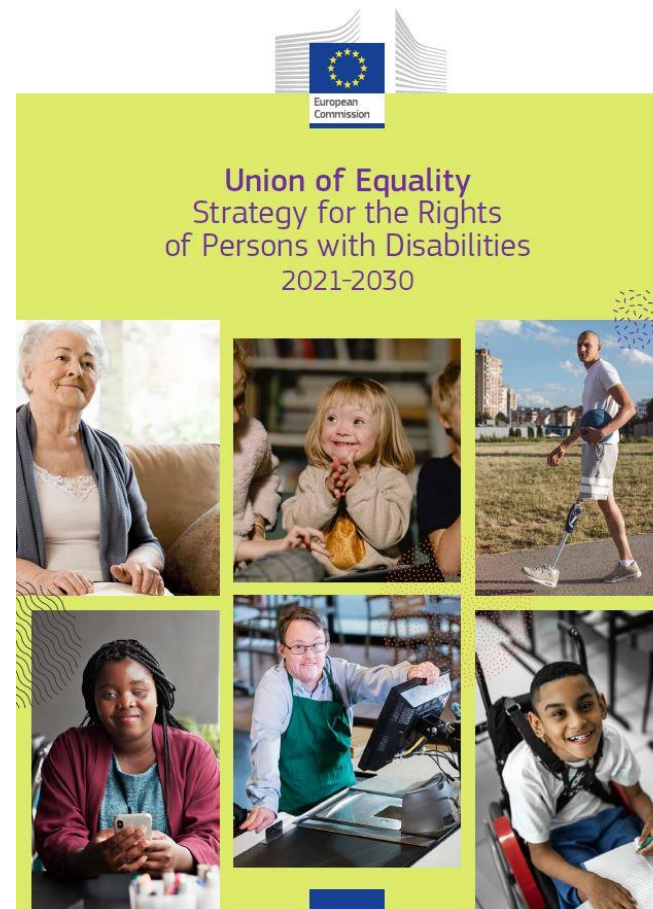
Стратегічні документи ЄС з питань

Стратегія ЄС для прав осіб з інвалідністю (2021–2030)

- Стратегія підкреслює труднощі, з якими стикаються особи з інвалідністю у демократичному процесі.
- Обмеження правової дієздатності в деяких державах-членах.
- Демократичний план дій 2020 року: ціль – забезпечити інклюзивність і рівність у політичній участі.

Декларація Іспанського головування у Раді ЄС (листопад 2023 року)

- Мета: розширення виборчих прав осіб з інвалідністю.
- Зобов'язання усунути бар'єри, забезпечити доступність виборчого процесу.



Директиви ЄС щодо доступності



- Директива 2016/2102: Веб-доступність – зобов'язує публічні вебсайти відповідати мінімальним стандартам доступності.
- Директива 2018/1808: Поступове забезпечення доступності медіа для осіб з інвалідністю.

Стандарти Ради Європи

- ЄС використовує стандарти Ради Європи при підготовці регуляторних документів.
- Резолюції та рекомендації Ради Європи сприяють повній участі осіб з інвалідністю в політичному та громадському житті.



**Приклади законодавства та
практики голосування
людей з інвалідністю у
Польщі та Молдові**

Законодавство та практика у Польщі

Польща пропонує **більше варіантів голосування для осіб з інвалідністю**, ніж Молдова чи Україна, зокрема:

- транспортування до виборчих дільниць;
- голосування через мобільні виборчі скриньки;
- голосування в медичних закладах;
- голосування за довіреністю;
- голосування поштою.

У 2023 році в Польщі:

- 12,136 осіб проголосували поштою
- 39,983 осіб проголосували за довіреністю



Законодавство та практика у Молдові



- На відміну від Польщі – є стратегічний план ЦВК, де передбачено комплекс заходів для осіб з інвалідністю – однак менше ніж в Україні
- Поштове голосування – потенційно, у стратегічному плані ЦВК на рівні з іншими альтернативними методами голосування (інтернет-голосування)
- Заохочення участі осіб з інвалідністю до активностей виборчих комісій
- Окремі гарантії для кандидатів на виборні посади з інвалідністю
- Обов'язок медіа інформувати про стан дотримання виборчих прав осіб з інвалідністю



Дякую за увагу!